

Ontwerpbegroting 2025

Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009

Opgesteld door : Secretariaat Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking
Datum : 22 april 2024 (tbv DB-vergadering 8 mei 2024)

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1. Historie	3
1.2. Organisatie GR	3
1.3 Doelstellingen	4
2. Ontwikkelingen	5
3. Begroting 2025	8

1. Inleiding

1.1. Historie

Uit het oogpunt van duurzaamheid en kosteneffectiviteit hebben de Zuid-Hollandse waterschappen eind vorige eeuw de samenwerking gezocht voor de slibeindverwerking. Dit heeft in 1990 geleid tot de oprichting van DRSH Zuiveringslib NV (DRSH) door deze waterschappen en de bouw van een slibverbrandingsinstallatie in Dordrecht.

Op 1 januari 2010 is DRSH door de waterschappen in eigendom overgedragen aan de N.V. Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC). Als tegenprestatie hebben de waterschappen een belang, in de vorm van 397 aandelen, verkregen in HVC. Deze aandelen zijn in september 2011 overgedragen aan de in 2010 opgerichte Gemeenschappelijke Regeling Slibverwerking 2009.

De aandeelhouders van HVC zijn publieke organisaties: gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. De GR is aandeelhouder in HVC en laat ook het slib verwerken door HVC.

Om onderscheid te maken tussen de waterschappen en de andere aandeelhouders, zoals gemeenten, zijn de waterschappen aandeelhouder B geworden. Er is om juridische redenen niet gekozen voor aandeelhouderschap A, wat een volledige aansprakelijkheid voor de NV HVC zou inhouden. Dat zou in strijd zijn met de wettelijke zorgplicht voor de waterschappen.

In 2021 zijn drie waterschappen toegetreden tot de GR, te weten het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Waterschap Zuiderzeeland en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht. De waterschappen zijn deelnemer in de GR en hebben hun aandelen overgedragen aan de GR. De GR is namens de waterschappen aandeelhouder in HVC.

Het aantal aandelen in HVC bedraagt 683 en is als volgt verdeeld over de waterschappen:

- Waterschap Amstel, Gooi en Vecht:	114
- Hoogheemraadschap van Delfland:	95
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier:	120
- Waterschap Hollandse Delta:	111
- Hoogheemraadschap van Rijnland:	123
- Waterschap Rivierenland:	28
- Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard:	40
- Waterschap Zuiderzeeland:	<u>52</u>
Totaal:	683

De aandeelhouders B (lees de GR) hebben een belang van 15,6% in HVC.

Vanwege de toetreding van de drie waterschappen vindt capaciteitsuitbreiding plaats in de vorm van een nieuwe slibdrooginstallatie in Alkmaar. De slibdrooginstallatie zal naar verwachting in de 2^e helft van 2025 volledig in gebruik zijn.

Door deelname aan de GR hebben de waterschappen toegang tot kansen ten aanzien van de inzet van technologische en organisatorische innovaties als gevolg van de investeringen die HVC doet op het gebied van afvalstoffenverwerking en duurzame energieopwekking. Daarnaast zetten de waterschappen samen met HVC in op de ambitie voor invulling van de duurzaamheidsvraagstukken, zoals de energietransitie, circulariteit en grondstoffenterugwinning in relatie tot de slibverwerking.

1.2. Organisatie GR

De dagelijks besturen van de waterschappen zijn deelnemer in de GR. Het algemeen bestuur van de GR bestaat uit één vertegenwoordiger van het dagelijks bestuur per waterschap.

In maart 2023 hebben de waterschapsverkiezingen plaatsgevonden. Als gevolg van de vorming van nieuwe colleges bij de waterschappen is een nieuw algemeen bestuur van de GR samengesteld. Uit hun midden is op 20 september 2023 een nieuw dagelijks bestuur en een voorzitter gekozen.

Het huidige algemeen bestuur bestaat uit:

- Mevrouw M. Leijen	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- De heer R. Tieman	Hoogheemraadschap van Delfland
- De heer G. den Hartog	Waterschap Rivierenland
- De heer W. van Heemst	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
- De heer A. Mollema	Waterschap Hollandse Delta
- De heer S. Mager	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht
- De heer J. Caris	Waterschap Zuiderzeeland
- De heer B. Knapp	Hoogheemraadschap van Rijnland

Het huidige dagelijks bestuur bestaat uit:

- Mevrouw M. Leijen, voorzitter	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- De heer B. Knapp, vice-voorzitter	Hoogheemraadschap van Rijnland
- De heer W. van Heemst	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

De GR heeft een eigen secretariaat en functioneert zelfstandig. Het secretariaat borgt dat voldaan wordt aan de wettelijke eisen conform de Wet Gemeenschappelijke Regelingen.

De heer J. van Oorschot is sinds 1 januari 2021 secretaris van de GR. In verband met zijn uitdiensttreding bij Waterschap Zuiderzeeland wordt gezocht naar een opvolger.

Het secretariaat van de GR wordt ondersteund door het hoogheemraadschap van Rijnland. Dit waterschap vervult in deze rol de volgende werkzaamheden:

- het opstellen van de producten behorende tot de Planning & Control-cyclus;
- het financieel beheer.

De GR wordt ondersteund door een ambtelijke ondersteuningsgroep en werkgroepen. De kosten van het secretariaat, inclusief de ondersteuning voor de P&C-cyclus en het financieel beheer, worden evenredig over de deelnemers verdeeld. Dit komt neer op 12,5% per deelnemer.

1.3 Doelstellingen

In de tekst van de Gemeenschappelijke regeling Slibverwerking 2009 is het volgende doel opgenomen:

De behartiging van de belangen van de Waterschappen op het terrein van:

1. het afzetten of doen afzetten van zuiveringsslib en/of restproducten als gevolg van de verwerking daarvan voor nuttig gebruik;
2. het produceren van duurzame energie en de interne afzet daarvan;
3. het transporteren of doen transporteren van zuiveringsslib naar verwerkingsinstallaties, stortplaatsen of andere eindbestemmingen;
4. het gecontroleerd storten of verwerken of doen storten of doen verwerken van zuiveringsslib in verbrandingsinstallaties of op andere wijze;
5. het afvoeren en storten of doen afvoeren en doen storten van asresten of andere restproducten van de verwerking van zuiveringsslib, voor zover geen nuttig gebruik daarvan mogelijk is.

Daarbij stuurt de GR op gedeelde kernwaarden van de deelnemende waterschappen.

Deze kernwaarden zijn af te leiden van de doelstellingen bij oprichting van de GR en de huidige maatschappelijke doelstellingen op het gebied van energie, grondstoffen, duurzaamheid en circulariteit. De kernwaarden zijn vastgelegd in de Slibstrategiestudie van de GR, die eind 2021 is vastgesteld.

De kernwaarden zijn:

- Publieke verantwoordelijkheid: slibeindverwerking is de laatste stap in de afvalwaterketen en wordt door de GR beschouwd als een publieke verantwoordelijkheid. De aandeelhouders

van HVC zijn gemeenten en waterschappen. HVC is een ondernemend bedrijf en de aandeelhoudersvergadering borgt het publieke karakter en het stuurt op de daarbij horende publieke verantwoordelijkheid;

- Milieubescherming: hoe schoner het gezuiverde water hoe vuiler het slib. Storten of uitrijden van slib is voor de GR geen optie;
- Continuïteit, afzetzekerheid en robuustheid: gezien de dagelijks productie van grote hoeveelheden slib is dit van groot belang;
- Circulariteit en duurzaamheid: grondstoffen- en energierugwinning hebben prioriteit;
- Doelmatigheid (kostenefficiëntie): slibverwerking tegen de laagst maatschappelijke kosten, kansen voor verbetering liggen in schaalvergroting en nieuwe- of verbeterde technieken.

2. Ontwikkelingen

In 2025 zijn de volgende ontwikkelingen van belang:

1. De oplevering van de slibdrooginstallatie in Alkmaar;
2. Het uitvoeren van het strategische meerjarenplan van HVC;
3. Herziening Richtlijn Stedelijk Afvalwater: Het voorstel van de Europese Commissie is in behandeling bij het Europees parlement en gaat leiden tot strengere lozingsseisen en voegt eisen voor de verwijdering van microverontreinigingen uit afvalwater toe, zaken die een direct effect hebben op de slibwaterketen. Een goede afstemming tussen de GR-waterschappen en HVC over de effecten van keuzes op de zuiveringen op de slibeindverwerking wordt extra belangrijk;
4. Europese ontwikkelingen, zoals het realiseren van 100% circulariteit in 2050 en maximale energiebesparing;
5. Besluitvorming over een opschaling in fosfaatterugwinning.

2.1 Context

Om het zuiveringsslib bij HVC te kunnen laten verwerken wordt een waterschap aandeelhouder bij HVC. In dit geval is dat aandeelhouderschap B, waardoor de aansprakelijkheid in beginsel begrensd is tot de activiteiten van HVC met betrekking tot het verwerken van zuiveringsslib en daaraan gerelateerde duurzaamheid- en circulariteitsdoelen. De GR behartigt de belangen van acht waterschappen in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van HVC. Naast het aandeelhouderschap wordt ook invulling gegeven aan de rollen van opdrachtgever (de GR) en opdrachtnemer (HVC).

De GR is gehouden het zuiveringsslib dat door de waterschappen aan haar wordt aangeboden, op haar beurt aan te bieden en te laten verwerken door HVC.

Uitgangspunt voor de deelnemers in de GR is, dat de verwerking van het aangeleverde zuiveringsslib gegarandeerd en tegen een vast tarief wordt verwerkt door HVC. Het risico voor calamiteiten in de bedrijfsvoering en fluctuaties in het aanbod ligt in beginsel bij HVC. HVC en de GR Slibverwerking voeren in deze situaties nauw overleg om te anticiperen op de gevolgen hiervan.

2.2 Bouw slibdrooginstallatie

Voor de verwerking van het zuiveringsslib bouwt HVC een slibdrooginstallatie in Alkmaar. De AvA van HVC heeft in mei 2020 besloten tot realisatie hiervan. In december 2021 is met een bouwconsortium het contract aangegaan voor de bouw, waarbij de overeen te komen aanneemsom nader is toegelicht aan de GR Slibverwerking. Na vertragingen rond vergunningverlening, stikstofbeperkingen en geclaimde overmacht door het bouwconsortium kon na afstemming met de GR in augustus 2023 en onder goedkeuring van de raad van commissarissen de notice-to-proceed worden afgegeven. De overmacht bestond met name uit verstoorde toeleveringsketens vanwege de oorlog in de Oekraïne. Door de vertraging moest de in december 2021 overeengekomen aanneemsom overeenkomstig het contract geïndexeerd worden. De totale financiering onder garantstelling door de aandeelhouders B voor de SDI komt hiermee op € 83.909.000

Vanaf 2024 vinden de eerste aflossingen plaats. De looptijd van de leningen is 20 jaar.

Bij start van de bouw was de planning om de oplevering nog in 2024 te laten plaatsvinden. HVC koerst nu af op het in gebruik nemen in de tweede helft van 2025. De vertraging leidt tot extra kosten en het langer in bedrijf houden van de slibdroger in Beverwijk. De waterschappen hebben in 2023 onderling besloten tot een solidaire oplossing voor de extra kosten en risico's die de vertraging met zich meebrengt. Alle deelnemers behalve HHNK betalen hetzelfde aandeelhouderstarief met ingang van 1 oktober 2024.

2.3 Meerjarenstrategie

Om tijdig een besluit te kunnen nemen over de toekomstige wijze van verwerking van het zuiveringsslib dat nu in de SVI van Dordrecht wordt verwerkt, is de afgelopen jaren een slibstrategiestudie uitgevoerd. Deze studie is door de acht betrokken waterschappen en HVC opgesteld om richting te geven aan toekomstige investeringen in de slibverwerking door HVC. Deze studie beoogt antwoord te geven op de vraag: "Hoe borgen we de slibeindverwerking naar 2050 en welke stappen zetten we vanaf 2020?".

De uitgangspunten voor de slibstrategie zijn in de bestuurlijke conferentie van de GR in december 2019 opgehaald en zijn als volgt vastgesteld:

1. Samenwerken in de keten;
2. Continuïteit waarborgen: betrouwbaar & robuust;
3. Alle vervuilingen in slib afbreken, concentreren en uit het milieu halen;
4. Grondstoffen terugwinnen;
5. Energiestroom benutten: van energieverbruiker naar energieleverancier;
6. Flexibiliteit bieden aan de waterschappen voor nieuwe ontwikkelingen op rwzi's;
7. Slib verwerken tegen acceptabele kosten.

Op basis van de geformuleerde doelstellingen in de strategische studie is door HVC een strategisch meerjarenplan 2022-2028 opgesteld met de volgende strategie:

- a) Match van aanbod en verwerking van slib en slibgranulaat:
 - Realisatie slibdrooginstallatie Alkmaar;
 - Realisatie structurele verwerkingsmethode slibgranulaat;
- b) Energetische verduurzaming van de SVI;
- c) Circulariteit (realisatie fosfaatterugwinning uit vliegias in de SVI Dordrecht / slibgranulaat);
- d) Innovatie (structureel onderzoek naar mogelijkheden voor verdere verduurzaming van de slibketen).

In 2025 en verder zal er meer duidelijkheid komen over de effecten van de wijzigingen in de EU-richtlijn voor Stedelijk Afvalwater op de slibwaterketen van de waterschappen met HVC. Een jaarlijkse update van de strategie naar 2050 wordt voorzien.

2.4 Landelijke calamiteitenopvang

Eind 2020 heeft de Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen het 'Robuust Plan Slibeindverwerking' vastgesteld, met als doel het versterken en verduurzamen van het systeem van slibeindverwerking in Nederland.

Aanleiding van het plan zijn de beperkte exportmogelijkheden en de krappe binnenlandse capaciteit. De aandacht moet daarom gericht zijn op het maken van een robuuste Nederlandse slibverwerkingsstructuur. Het plan voorziet in een oplossing voor de gezamenlijke opgave als sector om de stabiele bedrijfsvoering te borgen, bestand te zijn tegen incidenten en voorbereid te zijn op een calamiteit. De waterschappen laten hiermee zien dat ze op het gebied van de slibeindverwerking vanaf 2021 de zaken onder controle hebben.

Het plan benoemt als belangrijkste kenmerken van een robuust systeem:

1. Een aanvoer- en eindverwerkingscapaciteit die op elkaar past, met onderscheid tussen:
 - gezonde bedrijfsmatige capaciteit op waterschapsniveau;
 - incidentencapaciteit op sectorniveau, georganiseerd als collectief;
 - calamiteitenregeling op nationaal niveau;
2. De belangrijkste kenmerken en ontwikkelingen binnen het robuuste en flexibele systeem zijn bekend en worden strak gemonitord;
3. Er is ruimte voor innovatie;
4. Er is een vorm van regie op het beschikbaar hebben van de collectieve incidentencapaciteit.

De benodigde incidentencapaciteit wordt collectief georganiseerd. Waarbij voor de periode 2021 tot 2025 wordt ingezet op een opslagcapaciteit van 25.000 ton slib en voor de jaren vanaf 2025 op het alloceren van de incidentencapaciteit die in het systeem beschikbaar komt.

Het opdrachtgeverschap voor de regie en de incidentencapaciteit ligt bij de Unie van Waterschappen, de operationele uitvoering bij een onafhankelijke derde. Opgemerkt wordt dat de waterschappen ook een eigen verantwoordelijkheid hebben voor wat betreft calamiteiten. Voor de kosten geldt het principe dat de vaste (collectieve) kosten voor het beschikbaar houden van de incidentencapaciteit worden verdeeld en dat de gebruiker van de incidentencapaciteit betaalt. Bij de doorberekening van de vaste kosten wordt een verdeelsleutel gehanteerd op basis van de tonnages ontwaterd slib die elk waterschap produceert. De kosten zijn geraamd op € 30.000 tot € 40.000 gemiddeld per waterschap per jaar. De kosten hangen aanvankelijk af van de grootte en eigenschappen van de opslag en later van het alloceren van de capaciteit in het (eindverwerkings)systeem. In 2025 werken we samen met HVC aan een verdere optimalisatie van onze inzet in de landelijke calamiteitenopvang.

2.5 Voortgang kosten slibverwerking

Kosten GR Slibverwerking

De exploitatiebegroting van de GR bestaat uit twee componenten:

De kosten van het secretariaat en de garantstellingsprovisie die ontvangen wordt van HVC.

1. De kosten voor het secretariaat worden gelijkelijk verdeeld, ieder waterschap draagt 12,5% bij.
2. De garantstellingsprovisie wordt naar rato van het aantal aandelen aan de deelnemende waterschappen uitbetaald.

Tarief slibverwerking

De kosten voor de verwerking van het slib worden door HVC rechtstreeks gefactureerd aan de waterschappen. De ontwikkeling van dit tarief heeft een grote impact op de begroting van de waterschappen en staat hoog op de agenda van de GR in relatie tot HVC. Gebeurtenissen zoals de COVID-pandemie en de oorlog in Oekraïne hebben een grote impact op de wereldeconomie en de prijzen voor energie en grondstoffen en daarmee op de kosten voor slibverwerking. Het effect ervan op het tarief voor de slibverwerking is lastiger te voorspellen. In principe wordt de CPI-inflatie indexering toegepast. Indien nodig kan de RvC van HVC besluiten tot incidentele tariefopslag. HVC stemt dit vooraf af met het GR bestuur. De GR zal erop aandringen dat HVC de GR vroegtijdig informeert wanneer de verwachte tariefstijging hoger is dan de inflatie.

Conform de business case van de slibdrooginstallatie heeft de investering in de slibdrooginstallatie en de toetreding van de nieuwe aandeelhouders geen gevolgen voor het slibverwerkingstarief.

Prognose afvoer slib

Waterschap	2025	2026	2027	2028	2029	2030
WS Rijnland	108.800	109.000	105.500	98.900	100.400	101.900
WS Hollandse Delta	85.000	85.900	86.800	87.600	81.600	82.800
WS Rivierenland	16.400	16.600	16.700	16.900	17.200	17.500
WS Delfland	87.700	88.000	88.300	88.700	90.000	91.300
WS Schieland en Krimpenerwaard	27.700	27.800	28.000	28.100	28.500	28.900
WS Zuiderzeeland	40.200	34.400	34.900	35.400	35.900	36.400
WS Amstel Gooi en Vecht	95.500	97.400	105.300	107.500	110.000	105.000
WS HH Noorderkwartier (incl. 7 kton van AGV)	99.230	99.400	100.300	101.200	102.700	104.200
Totaal	560.530	558.500	565.800	564.300	566.300	568.000

* De opgegeven aantallen zijn incl. 7.000 ton van HHNK (compensatieslib Zaanstad). De financiële afwikkeling hiervan komt ten laste van HHNK

* Amstel Gooi en Vecht produceert in 2027 en 2028 (waarschijnlijk ook in 2029) 6.000 ton ontwaterd slib meer als gevolg van het reinigen van de slibgistingstanks.

Bron: HVC 7 maart 2024

3. Begroting 2025

De kosten voor slibverwerking door HVC worden rechtstreeks door HVC gefactureerd aan de individuele waterschappen. Hierdoor is de begroting van de GR beperkt tot de kosten van het secretariaat en de ontvangst van garantstellingsprovisie. De kosten en opbrengsten worden verdeeld over de deelnemende waterschappen. De kosten van het secretariaat kunnen (trendmatig) licht stijgen, maar worden evenredig over meerdere deelnemers verdeeld, zodat de effecten daarvan beperkt blijven.

Daarnaast is € 20.000 opgenomen voor de Ambtelijke Ondersteuningsgroep voor onder meer eigen onderzoek, het uitvoeren van pilots en het inwinnen van adviezen bij deskundigen.

Exploitatiebegroting

Exploitatiebegroting (* €1)	Begroting 2024	Begroting 2025
Baten		
Garantstellingsprovisie HVC	636.631	1.093.184
Vergoeding kosten secretariaat Gemeenschappelijke Regeling	68.822	65.500
Totaal baten	705.453	1.158.684
Lasten		
Garantstellingsprovisie Waterschappen	636.631	1.093.184
Kosten secretariaat Gemeenschappelijke Regeling	68.822	65.500
Totaal lasten	705.453	1.158.684
Resultaat	-	-

Meerjarenraming

Toelichting op de exploitatiebegroting (* €1)	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Baten				
Garantstellingsprovisie HVC	1.093.184	1.163.604	1.094.107	1.048.994
Deze provisie bedraagt 1% van het gegarandeerde leningbedrag van: - per 31 december 2024: € 109.318.400				
Vergoeding lasten secretariaat Gemeenschappelijke Regeling				
- Hoogheemraadschap van Delfland (12,50%)	8.188	8.392	8.602	8.817
- Hoogheemraadschap van Rijnland (12,50%)	8.188	8.392	8.602	8.817
- Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (12,50%)	8.188	8.392	8.602	8.817
- Waterschap Hollandse Delta (12,50%)	8.188	8.392	8.602	8.817
- Waterschap Rivierenland (12,50%)	8.188	8.392	8.602	8.817
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (12,50%)	8.188	8.392	8.602	8.817
- Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (12,50%)	8.188	8.392	8.602	8.817
- Waterschap Zuiderzeeland (12,50%)	8.188	8.392	8.602	8.817
	65.500	67.138	68.816	70.536
Totaal baten	1.158.684	1.230.741	1.162.923	1.119.531
Lasten				
Garantstellingsprovisie Waterschappen				
De deelnemende waterschappen ontvangen van de NV HVC een garantstellingsprovisie van 1% van het gegarandeerde leningbedrag. Conform artikel 22 van de statuten wordt de garantstellingsprovisie verdeeld naar rato van het aantal aandelen:				
- Hoogheemraadschap van Delfland (95 aandelen)	152.053	161.848	152.182	145.907
- Hoogheemraadschap van Rijnland (123 aandelen)	196.869	209.551	197.035	188.911
- Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (40 aandelen)	64.022	68.147	64.077	61.435
- Waterschap Hollandse Delta (111 aandelen)	177.662	189.107	177.812	170.481
- Waterschap Rivierenland (28 aandelen)	44.816	47.703	44.854	43.004
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (120 aandelen)	192.067	204.440	192.230	184.304
- Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (114 aandelen)	182.464	194.218	182.618	175.088
- Waterschap Zuiderzeeland (52 aandelen)	83.229	88.591	83.300	79.865
- Totaal: 683 aandelen	1.093.184	1.163.604	1.094.107	1.048.994
Lasten secretariaat Gemeenschappelijke Regeling				
- Inzet uren secretariaat (secretaris, ondersteuning, financiën)	25.000	25.625	26.266	26.922
- Advieskosten	20.000	20.500	21.013	21.538
- Notulieren vergaderingen GR & AOG	12.000	12.300	12.608	12.923
- Representatiekosten	1.000	1.025	1.051	1.077
- Accountantscontrole	7.500	7.688	7.880	8.077
	65.500	67.138	68.816	70.536
Totale lasten	1.158.684	1.230.741	1.162.923	1.119.531
Resultaat	-	-	-	-

Toelichting

In de meerjarenraming vindt vanaf 2025 een sterke stijging plaats van de garantstellingsprovisie. Deze wordt veroorzaakt door de investering in de slibdrooginstallatie in Alkmaar. De gegarandeerde leningen die daarvoor in 2024 zijn aangegaan komen in 2025 in aanmerking voor vergoeding aan de waterschappen van garantstellingsprovisie. Daarnaast lopen er nog leningen voor de slibverbrandingsinstallatie in Dordrecht.

Voor de algemene kosten is rekening gehouden met een inflatiepercentage van 2,5%.